

Michael Kokalari, CFA
Chuyên gia Kinh tế trưởng

FDI Công nghệ cao Thúc đẩy Tăng trưởng Kinh tế Việt Nam

Trong các cuộc gặp gỡ gần đây với các nhà đầu tư quốc tế, chúng tôi đã được hỏi liệu Việt Nam có thể “thoát khỏi” khả năng suy thoái kinh tế toàn cầu và Hoa Kỳ trong năm tới, khi hầu hết các nước đang phải vật lộn với tăng trưởng GDP chậm lại và lạm phát gia tăng. Thực tế, tốc độ tăng trưởng kinh tế Việt Nam đã và đang được đẩy nhanh vào năm 2022. Do đó, Ngân hàng Thế giới, IMF và các tổ chức khác gần đây đã điều chỉnh mạnh mẽ dự báo tăng trưởng GDP của Việt Nam, với ngày càng nhiều nhà kinh tế kỳ vọng mức tăng trưởng sẽ vượt 8% trong năm nay. Điều này đã khiến các nhà đầu tư đặt ra câu hỏi: Việt Nam có gì khác biệt và tại sao lại như vậy?

Một lý do khiến nền kinh tế Việt Nam vượt trội là vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI) đang hỗ trợ lĩnh vực sản xuất, đồng thời thúc đẩy tăng cường mức độ phức tạp của các sản phẩm được sản xuất tại Việt Nam. Điều này rất quan trọng, vì sự gia tăng mức độ phức tạp của các sản phẩm mà một quốc gia đang phát triển có thể sản xuất là động lực tăng trưởng mạnh mẽ nhất cho nền kinh tế của quốc gia đó, theo nghiên cứu mới được công bố của Đại học Harvard.¹ Những thông tin gần đây từ Samsung, Apple và những công ty khác được nêu dưới đây làm chúng tôi tin tưởng rằng các nguồn vốn đầu tư nước ngoài vào lĩnh vực công nghệ cao sẽ tiếp tục thúc đẩy tăng trưởng kinh tế Việt Nam trong nhiều năm tới.

Cụ thể, Samsung - nhà đầu tư nước ngoài lớn nhất của Việt Nam - đã thông báo rằng họ sẽ bắt đầu sản xuất các bộ phận bán dẫn tại Việt Nam², và Apple cũng thông báo rằng họ sẽ bắt đầu sản xuất Apple Watch và MacBook tại Việt Nam³. Đây sẽ là lần đầu tiên những sản phẩm này được sản xuất bên ngoài Trung Quốc. Theo những người trong cuộc, Apple có “kế hoạch lớn cho Việt Nam” và họ cũng lưu ý rằng Apple Watch đặc biệt phức tạp để sản xuất vì thách thức trong việc lắp đặt nhiều linh kiện vào một chiếc vỏ nhỏ như đồng hồ.

Theo nghiên cứu của Trường Kinh tế London (LSE) và Ngân hàng Thế giới⁴, FDI là công cụ để “giúp các nền kinh tế đang phát triển tiến vào các phần có giá trị gia tăng cao hơn của chuỗi giá trị” và FDI công nghệ cao đã có tác động tích cực to lớn đến nền kinh tế Việt Nam. Intel và Samsung đều tăng cường sản xuất tại các nhà máy đầu tiên của họ ở Việt Nam vào năm 2010 và xuất khẩu công nghệ cao của Việt Nam sau đó đã tăng gần 20 lần, như có thể thấy trong biểu đồ trên, cùng thời điểm mà nền kinh tế Việt Nam về cơ bản đã tăng trưởng gấp hai lần. Hơn nữa, Việt Nam đã đạt được bước nhảy vọt lớn nhất trong xếp hạng Chỉ số Phức tạp Kinh tế (ECI) của Harvard trong hai thập kỷ qua, một phần là do các khoản đầu tư của Samsung và Intel đã thu hút một loạt các khoản đầu tư công nghệ cao khác từ Apple, LG Electronics, Dell và rất nhiều công ty Nhật Bản.

Những động lực chính thúc đẩy các doanh nghiệp thành lập nhà máy công nghệ cao tại Việt Nam bao gồm lực lượng lao động có kỹ năng cao, mặt bằng lương thấp và vị trí địa lý gần với các chuỗi cung ứng công nghệ cao ở Châu Á. Căng thẳng thương mại Mỹ - Trung gần đây đã thúc đẩy sự dịch chuyển năng lực sản xuất từ Trung Quốc sang Việt Nam, bằng chứng là thặng dư thương mại của Việt Nam với Mỹ tăng hơn gấp đôi từ 35 tỷ USD năm 2018

¹<https://www.hks.harvard.edu/faculty-research/policy-topics/development-economic-growth/assaken-growth-which-countries-are>

²<https://asia.nikkei.com/Business/Tech/Semiconductors/Samsung-to-begin-making-semiconductor-parts-in-Vietnam-in-2023>

³<https://asia.nikkei.com/Business/Technology/Vietnam-to-make-Apple-Watch-and-MacBook-for-first-time-ever>

⁴<https://www.lse.ac.uk/business/consults/reports/climbing-up-global-value-chains>

lên 71 tỷ USD (tương đương ~20%/GDP) trong năm 2021, cùng lúc thâm hụt thương mại với Trung Quốc cũng tăng hơn gấp đôi lên 54 tỷ USD. Trong thông báo tuần trước, chính quyền Biden sẽ giữ nguyên mức thuế của Trump đối với hàng nhập khẩu của Trung Quốc, “Cho đến ngày Trung Quốc chọn con đường để nền kinh tế của họ hoạt động giống như của chúng ta”⁵. Điều này về cơ bản vẫn đảm bảo rằng các tập đoàn đa quốc gia sẽ tiếp tục rót vốn FDI vào Việt Nam trong nhiều năm tới.

Nâng cao chuỗi giá trị thúc đẩy tăng trưởng GDP

Theo nghiên cứu của Trường Kinh tế London và các trường khác, FDI có tác động lớn nhất đến việc nâng cấp nền kinh tế của một quốc gia, nhưng tác động tức thì của các khoản đầu tư nước ngoài mới được công bố sẽ tạo ra những công việc có thu nhập tương đối cao theo tiêu chuẩn địa phương (tạp chí *The Economist* lưu ý rằng việc Apple chuyển địa điểm sản xuất sang Việt Nam sẽ thúc đẩy một "cuộc chiến tranh giành nhân tài"⁶ trong nước).

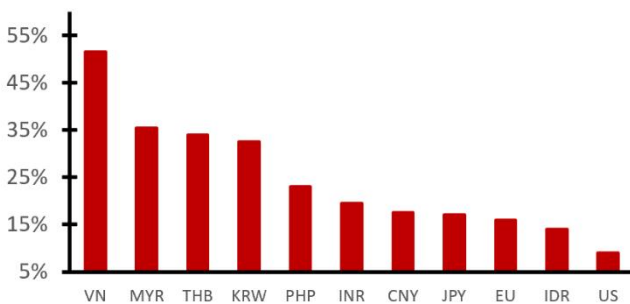
Do đó, FDI công nghệ cao thúc đẩy GDP của Việt Nam theo hai cách: thứ nhất, bằng cách nâng cao thu nhập và thứ hai bằng cách nâng cao năng lực của đất nước đối với các sản phẩm phức tạp. Điều này hỗ trợ tăng trưởng GDP trong ngắn hạn vì tiêu dùng nội địa chiếm 2/3 GDP của Việt Nam và cũng thúc đẩy triển vọng kinh tế dài hạn của Việt Nam. Kết quả của hai tác động này (thu nhập cao hơn và khả năng sản xuất các sản phẩm phức tạp hơn) là việc sản xuất điện thoại thông minh, thiết bị điện tử gia dụng và các sản phẩm khác có mức độ phức tạp tương đối cao đã đóng góp hơn 1.000 USD trong tổng số 3.000 USD giá trị GDP bình quân đầu người của Việt Nam vào năm 2020, theo Harvard.

Cuối cùng, doanh thu và lợi nhuận của hầu hết các công ty niêm yết trên sàn chứng khoán Việt Nam chủ yếu liên quan trực tiếp hoặc gián tiếp đến tiêu dùng nội địa. Điều này mang lại cho các nhà quản lý quỹ tích cực nhiều cơ hội để vượt qua chỉ số VN-Index chuẩn bằng cách đánh giá giá cổ phiếu của các công ty có khả năng được hưởng lợi nhiều nhất từ việc tiếp xúc với mức chi tiêu cao hơn của người tiêu dùng trung lưu Việt Nam. Và đây cũng là kết quả của việc gia tăng dòng vốn FDI công nghệ cao.

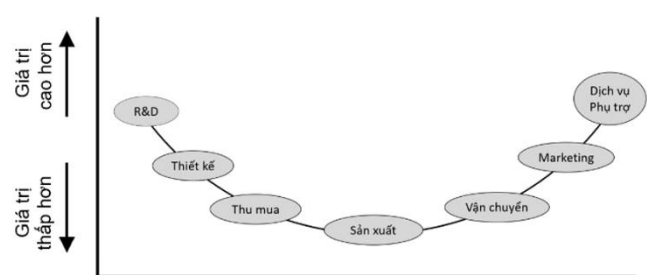
Việc tiến lên chuỗi giá trị sẽ thúc đẩy tăng trưởng GDP của Việt Nam

Các nhà máy FDI tại Việt Nam vẫn nhập khẩu hầu hết các linh kiện/đầu vào sản xuất mà họ cần để sản xuất các sản phẩm họ xuất khẩu, đặc biệt là đối với các sản phẩm công nghệ cao như điện tử tiêu dùng và điện thoại thông minh, có thể thấy trong biểu đồ bên dưới bên trái. Chúng tôi kỳ vọng “hàm lượng nhập khẩu” trong sản phẩm xuất khẩu của Việt Nam sẽ giảm dần và đóng góp của “hàm lượng nội địa” sẽ tăng cao khi các doanh nghiệp trong nước củng cố khả năng cung cấp đầu vào sản xuất cho các công ty FDI trong những năm tới.

Lượng Nhập Khẩu trong Xuất Khẩu

Đường cong Sản xuất Giá trị Kinh tế

Tiếp theo, làn sóng đầu tư FDI mới vào hoạt động sản xuất một số sản phẩm phức tạp nhất từng được sản xuất tại Việt Nam sẽ tạo ra “hiệu ứng lan tỏa” khiến các nhà sản xuất trong nước phải đa dạng hóa sang các phân khúc có giá trị gia tăng cao hơn trong chuỗi giá trị. Theo các nhà nghiên cứu sản xuất tại LSE và Ngân hàng Thế giới, việc lắp ráp/sản xuất thực tế các sản phẩm chế tạo chỉ chiếm khoảng 1/3 tổng giá trị kinh tế được bao hàm trong các sản phẩm đó, tức là giá trị thấp nhất trong chuỗi giá trị, như có thể thấy trong Biểu đồ "Sản xuất giá trị kinh tế" (phía trên, bên phải), đây là phân khúc đang là trọng tâm hàng đầu của ngành sản xuất Việt Nam.

⁵<https://www.scmp.com/news/china/article/3191736/us-keeping-tariffs-chinese-imports-till-beijing-opens-economy-trade>

⁶<https://www.economist.com/briefing/2022/06/16/the-osystem-of-the-worlds-supply-chains-is-changed>

Kết luận

Kế hoạch của Apple và Samsung sản xuất một số sản phẩm công nghệ tiên tiến nhất được sản xuất tại Việt Nam sẽ thúc đẩy đáng kể tăng trưởng GDP của Việt Nam trong những năm tới và đảm bảo rằng sự tăng trưởng kinh tế mà Việt Nam đạt được trong năm nay sẽ tiếp tục được duy trì trong năm 2023. Nghiên cứu gần đây cho thấy những cải thiện trong khả năng sản xuất các sản phẩm phức tạp của một quốc gia là dự báo tốt nhất về tăng trưởng kinh tế và quan điểm của chúng tôi về sự phát triển của nền kinh tế Việt Nam cũng chứng thực cho những nghiên cứu này.

Những tương tác hàng ngày của chúng tôi với nhiều doanh nghiệp Việt Nam - từ các công ty niêm yết vốn hóa lớn đến các doanh nghiệp nhỏ am hiểu công nghệ - liên tục khiến chúng tôi đánh giá cao sự tương đồng mạnh mẽ giữa nền kinh tế Việt Nam trong những năm 2020 và Nhật Bản trong những năm 1970 khi cả 2 nước đều bắt tay vào việc gia tăng chuỗi giá trị toàn cầu trong nhiều thập kỷ sau đó. VinaCapital vẫn rất lạc quan về triển vọng kinh tế Việt Nam và triển vọng giá cổ phiếu sẽ tăng cao trong những năm tới.

Tuyên bố từ chối trách nhiệm

© 2022 Công ty Cổ phần Quản lý Quỹ VinaCapital (VCFM). Đã đăng ký Bản quyền. Báo cáo này đã được chuẩn bị và đang được VCFM hoặc một trong các chi nhánh của VCFM phát hành để phân phối tại Việt Nam và nước ngoài. Thông tin ở đây dựa trên các nguồn được cho là đáng tin cậy. Ngoại trừ thông tin về VCFM, VCFM không tuyên bố về tính chính xác của thông tin đó. Các ý kiến, ước tính và dự đoán được trình bày trong báo cáo này chỉ thể hiện quan điểm hiện tại của tác giả tại ngày xuất bản. Chúng không phản ánh rõ ràng ý kiến của VCFM và có thể thay đổi mà không cần thông báo trước. VCFM không có nghĩa vụ cập nhật, sửa đổi hoặc theo bất kỳ cách nào để sửa đổi báo cáo này hoặc thông báo cho người đọc trong trường hợp bất kỳ chủ đề hoặc ý kiến, dự báo hoặc ước tính nào trong báo cáo thay đổi hoặc trở nên không chính xác.

Thông tin cũng như bất kỳ ý kiến nào được thể hiện trong báo cáo này đều không phải là lời đề nghị hoặc lời mời đưa ra đề nghị mua hoặc bán bất kỳ chứng khoán nào hoặc bất kỳ quyền chọn, hợp đồng tương lai hoặc các công cụ phái sinh khác trong bất kỳ chứng khoán nào. Nó cũng không nên được hiểu là một quảng cáo cho bất kỳ công cụ tài chính nào. Báo cáo nghiên cứu này được chuẩn bị để lưu hành chung và chỉ cung cấp thông tin chung. Nó không liên quan đến các mục tiêu đầu tư cụ thể, tình hình tài chính hoặc nhu cầu cụ thể của bất kỳ người nào có thể nhận hoặc đọc báo cáo này. Nhà đầu tư cần lưu ý rằng giá chứng khoán luôn biến động và có thể lên xuống. Hiệu suất trong quá khứ, nếu có, không phải là hướng dẫn cho tương lai.

Bất kỳ công cụ tài chính nào được thảo luận trong báo cáo này có thể không phù hợp với tất cả các nhà đầu tư. Các nhà đầu tư phải đưa ra các quyết định tài chính của riêng mình dựa trên các cố vấn tài chính độc lập của họ khi họ tin rằng cần thiết và dựa trên tình hình tài chính cụ thể và các mục tiêu đầu tư của họ. Báo cáo này không được sao chép, tái tạo, xuất bản hoặc phân phối lại bởi bất kỳ người nào cho bất kỳ mục đích nào mà không có sự cho phép rõ ràng bằng văn bản của VCFM. Vui lòng trích dẫn nguồn khi trích dẫn.